

Nemška akcija z magnetičnimi minami

Po angleških in drugih vesteh so Nemci izpustili na odprta morja magnetične plavajoče mine — V zadnjih 48 urah je postalo žrtev teh min celo število trgovskih in prometnih ladij, med njimi tudi naš parnik „Carica Milica“

Novo nemško pomorsko orožje

LONDON, 20. nov. Exchange Telegraph. Tekom zadnjih dni se naglo množe potopitve zaveznških in zlasti nevtralnih trgovskih in prometnih ladij, ki zadevajo na plavajoče mine. Kakor se da sklepati iz dosedanjih ugotovitev, pri tem ne gre za mine, ki so se po naključju odtrgale in plavajo po odprtih morjih, ampak za mine, ki so jih Nemci na ta morja nalašč izpustili. Te mine so konstruirane na poseben način in opremljene z magneti. Preiskava, ki so jo uvedli Danci ob priliki potopitve njihove ladje »Canada«, je to ugotovila na skoraj nedvoumen način. To je potrdil v svoji izjavi tudi kapitan ladje Knudsen. Verjetno je, da so tudi potopitve ostalih ladij povzročile magnetične mine, ki jih parniki privlačujejo k sebi, kadar zaidejo v njihovo bližino in potem ob dotiku takoj eksplodirajo.

Katastrofa holandskega parnika

LONDON, 20. nov. Reuter. Holandski 8400-tonski potniški parnik »Simon Bolivar« je v noči od sobote na nedeljo blizu angleške obale naletel na plavajočo mino in se potopil. Je to največja katastrofa od začetka vojne. Na ladji je bilo blizu 400 potnikov, mnogo žensk in otrok. Rešenci so pripovedovali o strašnih prizorih, ki so se odigrali med potapljanjem. Po prvih poročilih je bilo 90 mrtvih in 100 ljudi ranjenih. Ladja je odplula iz Amsterdama v petek ob 22. in »Bolivarja« predstavlja po ka-

tastrofi »Athenie« novo hudo kršitev mednarodnega pomorskega prava.

LONDON, 20. nov. Reuter. Londonski urad lastnikov »Simona Bolivarja« javlja listo 262 oseb, ki so preživele katastrofo. Od teh so jih 192 namestili v Londonu, ostale pa v okoljskih mestih. Med rešenimi je tudi 48 angleških državlj-

Enaka usoda pet drugih ladij

LONDON, 20. novembra. Reuter. Po poročilih iz Londona so se snoči potopile še tri ladje, ki so naletele na nemške mine. So to švedska 1586-tonska ladja »Bordjeson« angleški 2492-tonski parnik »Blake Hull« in 5857-tonska italijanska ladja »Grazia«. Vse tri ladje so se potopile na vzhodni obali Anglije in pod istimi okolnostmi kakor »Simon Bolivar« in »Carica Milica«. »Grazia«, ki je naletela na nemško mino sedem milj vzhodno od angleške obale, se je pogreznila v nekaj minutah. Pet ljudi se je utopilo, dve ladji sta prihiteli na pomoč in rešili 30 oseb. Reševalni čolni križarijo po morju in iščejo še druge ponesrečence.

RIGA, 20. novembra. Litvanski parnik »Kaunas«, ki je plul proti Angliji, je naletel v bližini Rotterdam na mino in se potopil. Od 20 članov posadke se je samo eden utopil.

LONDON, 20. novembra. Havas. »Asso ciation Press« javlja, da je italijanska ladja »Grazia« naletela na mino v nedeljo zjutraj. Ladja se je v nekaj minutah potopila. Eksplozija je ubila pet ljudi. Na kraj nesreče sta takoj prihiteli dve ladji in rešili 29 oseb. Z obale je prihitel reševalni čoln, toda rešenci so rajše ostali na parniku. Petnajst ljudi so spravili na jugovzhodno obalo Anglije. Našli so tudi truplo člana posadke, ki ga je ubila eksplozija. Ko so prihiteli reševalni čolni na kraj nesreče, so našli le še nekaj ostankov z ladje.

LONDON, 20. novembra. Reuter V neki angleški luki se je izkrcalo 22 oseb s potopljene ladje »Blackheel«. V drugem pristanišču vzhodne Anglije je stopilo na suho 13 brodolomcev s parnika »Boriesson«, osem od njih je bilo teže ranjenih, šest mornarjev se je pa utopilo. Brodo-

lomce je rešila neka jadralnica, potem ko so se tri ure borili z valovi. Z italijanske ladje »Grazia« se je izkrcalo v pristanišču na jugovzhodu Anglije 15 brodolomcev. Usoda nadaljnjih 16 oseb ni znana, nadejajo se pa, da jih je rešila neka druga ladja.

Tudi naš parnik „Carica Milica“ žrtev mine

LONDON, 20. nov. Avala. Jugoslovanski parnik »Carica Milica« s 6000 tonami je naletel v bližini vzhodne angleške obale na mino in se potopil.

Dan vremenskih in prometnih nesreč

Včerajšnja nedelja je terjala pri vremenskih in prometnih nesrečah v Belgiji, Nemčiji, Angliji, Franciji, Španiji, Ameriki in Avstraliji več človeških žrtev

BRUSELJ, 20. nov. Včeraj je divjalo nad vso Belgijo veliko neurje. V bruselskem parku je vihar rul drevesa s koreninami vred. Po pristaniščih so se manjše ladje in barke odtrgale od obale. Telefonske in brzojavne zveze so bile nekaj časa prekinjene. Popoldne sta pa trčila nedaleč od vasi Stenberg dva tramvaja. Pri tem je bilo 10 ljudi ranjenih.

BRUSELJ, 20. nov. Reuter. Morje je vrglo na belgijske obale več min. Nekatero so ob tej priliki eksplodirale in povzročile precejšnjo škodo.

BERLIN, 20. nov. Pri Spandau se je dogodila velika železniška nesreča. Brzovlak, ki vozi na progi Berlin-Hamburg, je trčil v osebni vlak. En vagon se je prevrnil, eden pa se je vnel. Pri tem

je bilo 9 potnikov mrtvih, 20 ranjenih.

LONDON, 20. nov. Neki avtobus se je včeraj zaletel v ograjo nekega mostu. 30 ljudi je ranjenih.

PARIZ, 20. nov. V rudniku pri Liègeu se je pokvarilo dvigalo, dva rudarja ubilo, štiri pa ranilo.

AMSTERDAM, 20. nov. Stefani. V velikem neurju, ki je razsajalo nad deželo, je našlo smrt pet ljudi. Materialna škoda je zelo velika.

BAYON, 20. nov. Iz doslej še neznanega vzroka je nastala na petrolejski ladji »Mowincle«, ki pripada podružnici panamske transportne družbe Standard Oil Compagny v New Jerseju eksplozija, ki je porušila most in laže ranila nekega člana posadke. Petrolej, pripe-

Sovjetsko-nemška blokada Finske?

PARIZ, 20. nov. Havas. Po poročilih iz Helsinkov je priplulo v Finski zaliv več nemških podmornic in vojnih ladij. Kakor se izve, so poslali Nemci tja svoje bojne ladje zato, da bi pomagali sovjetski mornarici blokirati Finsko, ker noče sprejeti sovjetskih zahtev.

RIGA, 20. nov. Stefani. Po vesteh iz Helsinkov bo finski parlament razpravljal in sklepal o finsko-sovjetskem sporu v tajni seji. S finske strani se še vedno naglaša, da pogajanja s sovjetsko Rusijo niso dokončno prekinjena.

Napet položaj v Podkarpatski Rusiji

BRATISLAVA, 20. nov. Slovak Press. Prešovska »Slovenska sloboda« javlja iz Podkarpatske Rusije, da postaja tam prebivalstvo vedno bolj nemirno. Po prvih izvidniških četah, ki so zasedle Karpate, so poslali Rusi na mejo več pehotnih in motoriziranih divizij. Prebivalstvo ukrajinskih občin, ki čuti v bližini ruske čete, postaja vsak dan nemirnejše. Iz obmejnih krajev je pobegnilo že mnogo Ukrajincev na rusko stran. Pred dnevi so pobegnili

dijaki neke šole skupaj s profesorjem čez Karpate. Več dijakov in pobegli profesor so govorili nato v lvovskem radiu. Obvestili so med drugim svojce, naj se ne brigajo zanje, češ, da se jim dobro godi, doma pa naj mirno čakajo na zgodovinske dneve, ki prihajajo. Madžari so zaprli že več ukrajinskih odličnikov, toda namestu strahu so želi med prebivalstvom še večji odpor.

Prodaja ladij med Rusijo in Nemčijo

TOKIO, 20. nov. Stefani. Rimski dopisnik glavnega tokijskega lista »Niši Niši« poroča, da so med Nemčijo in Rusijo tajna pogajanja o prodaji 20 ruskih podmornic Nemčiji.

PARIZ, 20. nov. Havas. »Temps« piše, da bosta francoska in angleška mornarica smatrali za sovražno vsako nemško trgovsko ladjo, ki bi plula pod rusko

zastavo. To opozorilo je bilo izdano po skandinavskih vesteh, da misli Rusija kupiti od Nemčije njeno trgovsko mornarico. Kot prvi nakup naj bi Nemčija dala Rusiji za 20 milijonov dolarjev trgovskih ladij, med njimi tudi veleparnik »Bremen«, Rusija pa jih bo plačala z vojnim in drugim materialom.

Topniška aktivnost na fronti

PARIZ, 20. nov. Havas. Sinočnje poročilo s fronte se glasi: Miren dan. Aktivnost topništva.

PARIZ, 19. novembra. Poročilo od davi pravi: »Nič važnega v teku noči«.

AMSTERDAM, 19. nov. Nedcorr. Neki nemški hidroplan je letel nad holandskim morjem. Obstreljevalo ga je holandsko topništvo. Ko se mu je približalo holandsko letalo, je nemško letalo začelo streljati nanj, nakar je izginilo.

BERLIN, 20. nov. DNB. V sredo neke ulice v Bazlu v Švici sta padli včeraj dve granati. Ena je eksplodirala in nevarno ranila dva pasanta. Strokovnjaki so ugotovili, da granati nista bili nemški. (Švi-

carsko mesto Bazel leži na koncu obeh utrdbrnih črt, Maginotove in Siegfriedove, in sicer tako, da se prav lahko zgodi, da pade vanj kak izstrellek bodisi s francoske ali nemške strani. O. ur.)

EDEN O MAGINOTOVI ČRTI

LONDON, 20. nov. Reuter. Minister Eden je po radiu govoril Francozom ter dejal, da je Francija z Maginotovo črto rešila civilizacijo.

MAURICE RENARD UMRL

ROCHEFORT, 20. nov. Havas. Znani francoski romancier Maurice Renard, bivši podpredsednik francoskega združenja književnikov, je umrl.

mornarji samo še čistili rezervoarje.

SEVILLA, 20. nov. Tekom noči se je dogodila avtomobilska nesreča, pri kateri je bil nevarno ranjen general Fidelio Davilla, ki je bil za časa španske državljanske vojne vojni minister, pozneje pa je prevzel poveljstvo nad sevillskim okrožjem. Nesreča se je dogodila na cesti med Granado in Seville. Generalovo stanje se je do danes sicer izboljšalo, je pa še vedno resno.

MONTEVIDEO, 20. nov. Stefani. Holandska ladja »Vrendenburg« s tonažo 6419 ton je nasedla na peščino otoka Logosa. Poslali so ji nujno pomoč.

SYDNEY, 19. nov. Dve avstralski vojni letali sta trčili skupaj nad letališčem. Šest je mrtvih.

Maribor, 20. novembra.

Poglavitni borec za svobodo in enakopravnost hrvatskega naroda je bil hrvatski kmet. On je v letih centralističnega pritiska prestal največ gorja ter dal največje junake. Njegov boj je bil v bistvu boj za socialno osvoboditev — ker pa ga je mogel izbojevati le, če je odvrget prej vse znake narodnega zatiranja — je postal borec za narodno osvoboditev, množični nosilec hrvatskega narodnega boja.

Ideološka spoznanja ter organizacija, orožje za boj, je dobil hrvatski kmet za bratov Radićev in njihovih sodelavcev. Njegovo politično vodstvo je postalo tudi vodstvo vsega naroda v boju za enakopravnost. Pridružile so se mu radi skupnega odpora vse plasti naroda, izven tega okrilja so ostali samo ozki fevdalni in meščanski reakcionarni elementi, ki so videli nevarnost v socialnih zahtevah kmetijskih množic. Tudi delavstvo je po ogromni večini podpiralo kmetijsko gibanje v boju za narodno svobodo.

Težnje hrvatskih množic po svobodi in enakopravnosti v nacionalnem oziru realizirane v banovini Hrvatski. Pot, ki jo bodo izbrale hrvatske kmetijske množice za dosego svojih socialnih ciljev pa bo važna tudi za socialne boje slovenskih in srbskih množic. Pogoji, da bomo ta prizadevanja lahko pravilno razumeli je poznavanje socialne strukture Hrvatske.

Hrvatska je tipično maloposestniška dežela. 97—99% vseh kmetijskih posesti njena večjega obsega kot 20 ha. Taka posestva tvorijo 75—84% površine. Večposestva tvorijo 6,5 do 13% zemlje.

Posesti izpod 2 ha je bilo l. 1931. v bivši savski banovini 37,3%, v primorski 58,8% (1. in 2. mesto v državi); od 2—5 ha posestev je bilo v savski b. 38,7% (1. v državi)%, v primorski b. 27,7%. Posesti od 5—20 ha je tvorilo v savski b. 23,2%, v primorski pa 12,3% vseh posestev. Odstotek veleposesti v obeh bivših hrvatskih banovinah je bil v državi najmanjši (savska 0,8%, primorska 1,2% vseh posesti). Po R. Bičaniću tvori odstotek gospodarsko aktivnega prebivalstva zaposlenega v industriji in rudarstvu v bivši savski banovini 11,7% primorski le 5,9%.

Najvažnejše hrvatsko socialno vprašanje je tedaj dvig kmetijskega proletariata in malih, nerentabilnih posesti. Katero pot bo izbralo hrvatsko kmetijsko gibanje, da ga reši? Dr. Bičanić vidi rešitev le v dosegi ravnovesja med kmetijsko in nekmetijsko ekonomijo, ki je v kroženju blaga, delovne sile in kapitala na korist kmetov. Pogoji za tako stanje je zaposlitev odvisnih delovnih sil na vasi, intenzifikacija poljedelstva in ustanovitve virov zaslужka v industriji, javnih delih, gozdarstvu, odprava »škarij« med agrarnimi in industrijskimi cenami, tarifna politika, posredni davki itd. Sem spada tudi usmeritev kapitala na vas s ciljem intenzifikacije poljedelstva ter ustvaritev pogojev zaslужka. Po mnenju dr. Bičanića je treba izgrajevati s konstruktivnim delom kmetijsko gospodarstvo (kmetijski dom), vaško skupnost (gospodarske občine), organizacijo kmetstva ter načrtno gospodarstvo kmetijske države.

Mnogi ukrepi banovine Hrvatske in prizadevanja hrvatskega kmetijskega vodstva bi dali sklepati da je izbrana pot, ki jo je začrtal tudi z gornjim programom Bičanić. Na sporedu so velika javna dela (ceste, regulacije rek, melioracije, elektrifikacija, rešitev prometnih zvez itd.), rešujejo se vprašanja zadolženosti kmetov, združništva — pa tudi zunanje trgovine. Vrš se reorganizacija vsega gospodarstva, prosvetno delo ima namčen kmeta, kot političnega činitelja, čimbolj usposobiti za to vlogo. Za sedaj pa ostane odprto vprašanje ali bodo pri-like dopuščale hrvatskemu kmetiskemu vodstvu dosledno izvedbo gornjega programa v smislu kmetijskih razrednih teženj in ali bi njegova realizacija dokončno rešila pereča socialna vprašanja hrvatskega naroda.

Kmetiskemu razrednemu gibanju stoji na eni strani delavstvo, na drugi strani pa meščanske plasti s svojimi težnjami. Ali bo moglo najti končno rešitev kmetijsko gibanje samo. Če ne, kje bo iskalo zaveznikov? Se bo pri tem tudi razdvojilo med oba tečaja po ločnici svojih notranjih nasprotij? Na vse to bo našel

Poročilo o dogodkih v češkem protektoratu

KODANJ, 20. nov. Exchange Telegraph poroča: Kakor je mogoče razbrati iz nemških in nevtralnih virov, je položaj v češkem protektoratu še dalje napet in so zadnji dogodki privedli do popolnega duhovnega razdora med Čehi in Nemci. Dogodki so se pripravljali že več časa, in to po sili splošnih razmer. Dijaške demonstracije so bile le izraz javnega razpoloženja. Nemška protektoratska oblastva so zato odredila nad Prago in še nekaterimi češkimi mesti ter okrožji obsedno stanje in preki sod. Aretiranih je bilo več tisoč Čehov, med njimi okoli 1500 visokošolcev. Glavni voditelji so bili postavljeni pred nagla sodišča, obsojeni in takoj justificirani. Doslej je znano, da je bilo justificiranih 12 ljudi. Mnogo tisoč aretiranih so že odpeljali v koncentracijska taborišča. Vse češke visoke šole so zaprte a tri leta. Češka policija je postavljena — v kolikor je sploh še ostala — pod nemško poveljstvo. V protektorat so bile odposlane velike čete Gestapa in SS-oddelkov. Prav tako so okrepljene tudi nemške vojaške posadke. Po teh ukrepih je v protektoratu vse mirno, toda mesta izgledajo kakor izumrla. Ljudje hodijo na ulice le v najnujnejših primerih. Zaprli so se vase. Z Nemci so prekinili vse zveze tudi tisti Čehi, ki so se doslej obnašali korektno. Po praških ulicah patrolirajo neprenehoma oborožene SS-čete. (Prve vesti o dogodku na Češkem smo prejeli že v soboto, a jih po nelastni krivdi nismo objavili, kakor so jih mnogi drugi naši listi. Op. ur.)

LONDON, 19. nov. Reuter. V Pragi patrolirajo po ulicah oboroženi člani SS-čet. Na cestnih križiščih so postavljene strojnice. Na medicinski in pravni fakulteti so bili aretirani vsi profesorji in študenti, ki so bili na univerzi. V Avstriji je bilo izvršenih večje število aretacij zaradi umora višjega policijskega uradnika na Dunaju pretekli teden.

Sarrautov obračun s komunisti

PARIZ, 20. nov. Havas. Pred pokrajinskim svetom v Aude je notranji minister Albert Sarraut omenil, kako so nemška letala metala po Franciji letake z Molotovljevim govorom. »Delo, ki ga opravljajo komunisti, je v resnici naperjeno proti Franciji in je izdaja domovine. Ljudje, ki so še včeraj kar besneli od vojne furije ter noč in dan govorili o »hitlerjevski hegemoniji«, so danes, ko je Francija prišla za orožje, najbolj sramotno in bojazljivo kapitulirali ter izdali domovino. Ljudje, ki so neprestano govorili o človeških svoboščinah in demokracijskih pravicah, so čez noč pokazali,

da so v resnici smrtni sovražniki demokracije in državljskih svoboščin. Proti tej kugi se bomo borili z vso silo. Njihova podtalna propaganda ni uspela. Treba je, da to sramoto pometemo iz našega življenja, tako da ne bo zanj ostala nobena sled. Pometli jo bomo brez usmiljenja iz naših mest in vasi ter vseh družbenih ustanov. Vlada bo nadaljevala delo do popolnega očiščenja. Brez odloga bomo zasledovali vsak poizkus komunistične agitacije, dokler ne bo država očiščena teh plačanih veleizdajalcev«, je zaključil minister.

Prvi sporazum med Rusi in Japonci

MOSKVA, 20. nov. Molotov in japonski poslanik Togo Radeči sta se v imenu svojih vlad domenila o sestanku mešane komisije, v katero bosta vstopila dva predstavnika Rusije in mongolske narodne republike ter Japonske in Mandžukua. Komisija bo iskala izhoda k sporazumni določitvi meje med Mandžukuom in Mon-

golio. Komisija bo te dni začela z delom v Čiti. Ko bodo dela na terenu končana, bo sedež komisije v Harbinu.

LONDON, 20. nov. Reuter. Po vesteh iz Moskve sta japonska in sovjetska vlada dosegli glede sestave komisije za sporna obmejna vprašanja popoln sporazum.

Nova nemška podmornica potopljena

PARIZ, 20. nov. Mornariško ministrstvo javlja, da je francoska mornarica zaplenila več tisoč ton nemških ladij, kakor pa jih je izgubila. Vojna ladja »Admiral Mouchet« je potopila nemško podmornico.

Ze 25.000 letonskih Nemcev odseljenih

RIGA, 20. nov. Stefani. Doslej se je preselilo iz Letonske v Nemčijo že okoli 25.000 pripadnikov nemške narodne manjšine. To je približno tretjina celokupne manjšine.

MOSKVA, 19. novembra. Med Nemčijo in Rusijo je bil podpisan sporazum o preselitvi manjšin iz obeh delov Poljske.

LOČITEV ŽIDOV NA POLJSKEM

BERLIN, 19. novembra. DNB je izdal poročilo varšavskega guvernerja, ki odreja, da se morajo židje takoj odseliti in ločiti od ostalega prebivalstva. Drugo poročilo pravi, da je bil »bataljon smrti« SS-čet poslan v Krakov, da naredi red.

DUNAJSKI SLOVAKI ZA SLOVAŠKO

BRATISLAVA, 20. nov. Slovak Press. Na Dunaju je te dni zasedala Hlinkova garda v tujini in sklenila, zaprositi slovaško vlado, da bi se smeli dunajski slovaški trgovci preseliti na Slovaško, kjer bi zavzeli mesta židov in drugih neslovaških trgovcev.

ROOSEVELT V WASHINGTONU

HYDE PARK, 20. ov. Po včeraj tu prebitem dnevu je krenil prezident Roosevelt danes v Washington.

hrvatski kmet odgovora prej ali slej. To terja od njega z vso težo breme vsakdanjega življenja, ki ga teži k tlom. Ta nužnost, pa tudi njegova politična in socialna zavest ter odločnost, ki jo je pokazal že doslej, jamčita, da ne bo ostal na začetku poti

Domači zapiski

Dr. Maček: »Jugoslavija je močna komponenta miru na Balkanu«

Dopisniku »Pesti Hirlapa« je podpredsednik vlade dr. Maček dejal: »Sporazum, ki sva ga sklenila s predsednikom vlade Cvetkovićem, je stvoril močno osnovo zajednici Srbov in Hrvatov, na zunaj je zedinil Srbe in Hrvate v edinstveno zvezo. Ni še vse končano, mnogo stvari še čaka na rešitev. Gotovo pa je, da je po tem sporazumu postala Jugoslavija močna komponenta miru na Balkanu in v Srednji Evropi. Tako lahko sklepamo s sosedi tesne gospodarske, obenem pa tudi politične vezi, posebno z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo. V sedanji vojni bomo uporabili vse svoje sile, da ohranimo nevtralnost. To nam bo tem lažje uspelo, ker je Italija po vseh znakih sodeč pripravljena, ostati nevtralna. Poleg vsega tega ni torej aktualno, da govorimo o formalnem bloku nevtralnih držav.«

Inž. Košutić o dr. Trumbiću

V nedeljo je bil na svečan način odkrit nagrobni spomenik pok. dr. Ante Trumbiću. Med ostalimi govorniki je v imenu dr. Mačka dejal inž. Avgust Košutić: Hrvatska je hvaležna Splitu, da je postavil zaslužnemu sinu veličasten spomenik. Cesarstva in kraljevstva so segla po naši lepi domovini, jo delila in trgala po krivičnem načelu: Divide et impera. Dr. Trumbić je bil med prvoboritelji Ante Starčevića, Stjepana Radića in dr. Mačka. Danes je Hrvatska spet na svojih obalah. Genij Hrvatov ni preko svojega umetnika dal Trumbiću ne topov ne sablje, puške ali kopja, nego knjige in spise, pravične in umne misli. To je zmogovito orožje narodnega borca dr. Trumbića.

Okrog volivnega zakona

Volitve se morajo izvesti po načelu sorazmernega zastopstva v narodni skupščini, po listah tako, da dobi vsaka skupina toliko poslancev, kolikor odgovarja njeni stvarni sili v narodu. Takšno stališče zastopa vlada, piše list dr. Laze Markovića »Delo«. Vse vladne politične skupine so složne v tem, da mora sistem novega volivnega zakona služiti državnim potrebam, formiranju narodne skupščine na način, ki bo zagotovil, da bo novi forum res predstavljal razpoloženje naroda, obenem pa, da bo sposoben vršiti ustavne funkcije. Tak volivni zakon bi pomenil velik korak naprej.

So tudi dolžnosti

Banovina Hrvatska se organizira v težkem mednarodnem položaju. Finančni minister dr. Šutej je opozoril davkovalce na dolžnost plačevanja davkov. Vsak je dolžan, da izpolni obveznosti do domovine. Brez sredstev ni mogoče ne uspešno delo ne zadovoljitev narodnih potreb. Vsi sloji naroda naj vedo, da so potrebna sredstva. S tem, da bo izpolnil svojo dolžnost do oblasti, bo vsak pomagal k političnemu, kulturnemu, gospodarskemu in socialnemu blagostanju naroda. (»Jadranski Lloyd«.)

Hrvati za svoj Jadran

Dubrovniški Hrvati so na sestanku izvolili novi odbor Jadranske straže. Prof. Mišetić je priporočil Hrvatom, naj v čim večjem številu pristopajo v Jadransko stražo, v kateri »mora zavladati hrvatski duh, ker je Jadran hrvatsko morje«.

Hrvatski Nemci in sabor

Vodja slavonskih Nemcev dr. Altgayer je bil nedavno v Zagrebu, da bi ga sprejel dr. Maček in ban dr. Subašić. »Slawonischer Volksbote« piše, da je Altgayer mnenja, naj bi bil na listi HSS izbran tudi en nemški poslanec v hrvatski sabor. Za to mesto smatra sebe samega kot edino pravega zastopnika Nemcev v banovini Hrvatski.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo pretežno oblačno in vetrovno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 10,1, danes najnižja 4,3, opoldne pa 7,9. Dežja je padlo od sinoči 3,4 milimetra

MADŽARSKO - FINSKE MANIFESTACIJE

BUDIMPEŠTA, 20. nov. Havas. Včeraj so bile v Budimpešti velike manifestacije madžarsko-finskega prijateljstva, katerih se je udeležil tudi budimpeštanski finski poslanik. Bivši madžarski pravosodni minister Nagy je dejal v svojem govoru, ki ga je imel ob tej priliki: »Naši dve državi nista povezani samo po krvi, ampak tudi po podobni usodi. Obe sta bili nekoč tlačeni, a se nikoli nista sprilaznili s tem, da bi živeli v suženjstvu.« Nagy je izrazil nato obžalovanje, da ne more Madžarska v tem trenutku ničesar storiti za bratsko Finsko, kakor izraziti ji bratsko sočustvovanje.

ANGLEŠKO-POLJSKA POGAJANJA

LONDON, 20. nov. Reuter. Angleška in poljska vlada se pogajata o novem paktu, ki bo obsegal vse oblike sodelovanja v vojni. Sklenjen bo tudi nov vojaški pakt.

LORD LLOYD V BOLGARIJI

SOFIJA, 20. nov. Reuter. Semkaj je prišel predsednik British Concila, lord Lloyd. V Romuniji je bil sprejet tudi pri kralju Karolu. Iz Sofije bo lord potoval v Atene.

ANGLIJA KUPILA EGIPTSKI BOMBAŽ

KAHIRA, 19. nov. Velika Britanija je kupila za 15 milijonov funtov egiptskega bombaža. Ves ta bombaž je prej kupovala Nemčija.

PRELOŽEN PRAZNIK

BERLIN, 20. nov. Reuter. Busstag, dan pokore, eden izmed največjih praznikov protestantske cerkve, je bil preložen z vladnim odlokom, da se dobi en dan več za industrijo.

BORZA. Curih, 20. nov. Devize: Pariz 9,84%, London 17,37%, Newyork 445⁵/₈, Bruselj 73,12, Milano 22,50, Amsterdam 236,50, Berlin 178,50, Stockholm 106,20, Oslo 101,20, Kjevenhaven 86,05, Atena 3,40, Helsinki 8,80, Buenos Aires 104.

Novice

Sedanja in bodoča regulacijska dela na Savinji

V nedeljo, 5. t. m., je Savinja zopet ogrožena s poplavo mesto Celje. Če ne bi imela odtoka pod Celjem, bi gotovo močno izstopila ter opustošila niže ležeče dele. Odkar se regulacija približuje mestu, se vedno bolj občuti dober odtok vode pri deževju. Z regulacijo so začeli l. 1934, približno 7 km nizvodno Celja pri Rifengozdu ter so uredili v etapah vsako leto približno 1 km dolgo progno. Vsaka etapa je stala nad 2.000.000 din. Sedaj je v delu IV. etapa, ki bo izgovorjena do prihodnje spomladi. Vse delo je obstajalo do sedaj iz razširitve ter poglobitve dosedanjega pretesnega rečnega korita. Razširjeno korito ob vsaki strani tlakujejo z izredno močnim suhim tlakom do višine, kamor segajo pogoste poplave. Posamezni težki komadi kamele, prave skale, ki se lomijo v kamnolomih tik ob Savinji, so med seboj tesno povezani, da bi nudili odpor deročemu valovju Temelje škarpe vkopavajo poldruzi meter globoko pod vodo. Na vsaki strani nasujejo nasipe, ki nad položnimi stopničastimi zelenimi kosinami ujamejo redke, posebno visoke poplave. Zadnja leta je na licitaciji prevzela delo tvrdka U. Nassimbeni iz Maribora ter se njeno delo po svoji solidnosti jasno razlikuje. Delavci so večinoma iz Celja in bližnje celjske okolice. Nekateri delavci so zaposleni pri delu na Savinji že 4 leta. S IV. etapo bo Savinja regulirana do bivše gostilne Krajnc, od tam pa do drugega železniškega mostu na Bregu je predvidena V. etapa, ki bo prišla na licitacijo prihodnje leto. Potem pa pride na vrsto še prekop celjskega ovinka, to je glavno in najvažnejše delo. Vsa dela do sedaj so bila izvršena prav za prav le, da bi omogočila ta prekop. Če bi uspelo VI. etapo izvršiti, je Celje za vselej obvarovano pred poplavo. Po načrtih, ki so vsi potrjeni, se mora istočasno s preložitvijo Savinje preložiti tudi železniška proga

v dolžini enega kilometra z desnega na levi breg Savinje, na nasip, ki bo nasut iz materiala v prekopu. S tem bosta odpadla oba železniška mostova, ki sta že defektna in lahko izdržita kvečjemu še eno ali dve leti. Istočasno se bo moral obnoviti kapucinski cestni most, ki je enosmeren in že tako slab, oziroma se tako trese, da je mogoče, da se bo pri prvi priliki zrušil. Stroški v VI. in glavni etapi bodo znašali 15 do 18.000.000 din

ter bodo pri izvršitvi dela morale sodelovati banska uprava, železniška uprava, državna cestna uprava ter mestna občina celjska. Vse te merodajne faktorje koordinirati ter izposlovati potrebna denarna sredstva, bo vsekakor še težka naloga. Pričakovati je pa, da vprašanje regulacije Savinje kot življenjsko in najvažnejše vprašanje mesta Celja ne bo zastalo tik pred ciljem.

Borba rudarjev proti draginji

V nedeljo je zasedal v Delavski zbornici v Ljubljani rudarski odsek, ki si je nadel nalogo, da bo: 1. proučeval in razpravljal o vseh osnutkih zakonov, uredb in pravilnikov, ki se tičejo rudarjev, 2. zbiral podatke o položaju rudarjev in sestavljal iniciativne predloge za zboljšanje položaja, 3. sodeloval pri mezdnih akcijah v okviru zakonskih določb in ustvarjal čim tesnejše stike med rudarji in Delavsko zbornico.

Po temeljiti proučitvi položaja in razmer, v katerih se nahajajo rudarji, je sprejel odsek soglasno sledeče zaključke: 1. Zaradi ugotovljenega porasta draginje pri živilih za ca 10% naj se takoj ukrene potrebno, da se sedanje mezde zvišajo za procent porasta draginje, za bodoče pa s posebnim sporazumom, veljavnim za vse rudnike v Sloveniji, zagarantira avtomatična prilagoditev mezd draginjskim spremembam. 2. V okviru gornjega zaključka naj se izvrši akcija za zvišanje mezd pri Trboveljski premogokopni družbi na podlagi sedanje kolektivne pogodbe, pri ministrstvu za šume in rudnike pa akcija, da se mezde in akordi odgovarjajoče zvišajo brez predhodne odpovedi delovne pogodbe. 3. Z vsemi močmi naj se dela na spopolnitvi in spremembi socialne zakonodaje, da se ukinejo vsa poslabšanja, prizadeta rudarjem z novimi pravili o

bratovskih skladnicah in ostalimi uredbami in pravilniki. Brezpogojno se mora rudarjem zagarantirati uživanje vseh ugodnosti, ki jih predvideva splošna socialna zakonodaja za vse delavstvo, poleg tega pa je treba rudarjem priznati z ozirom na vrsto njih zaposlitve še posebne pravice. 4. Plačani dopusti, ki so že uvedeni v državnih rudnikih, se morajo razširiti tudi na privatne rudnike. 5. Zavarovati in spopolniti se mora reciprociteta med rudarskimi in ostalimi zavarovanji ne samo v mejah države, marveč tudi mednarodno, da ostanejo obvarovane pravice ne oziraje se na kraj zaposlitve. 6. Posebno pažnjo naj se posveča bratovskim skladnicam z ozirom na centralno urejen sanacijski fond in dejstvo, da je število rudnikov v Sloveniji največje ter presega že 50% staleža aktivnih rudarjev, da ne bi bili pri event. likvidaciji centraliziranih fondov oškodovani.

Delavska zbornica je pristopila k takojšnjemu izvajanju teh zaključkov in je sklicala za ponedeljek dne 20. XI. 1939 v Ljubljano konferenco predstavnikov rudarskih strokovnih organizacij, druge skupine rudarske zadrage in članov rudarskega odseka, na kateri se bo razpravljalo o ukrepih za prilagoditev mezd porastu draginje.

o Skladišče laškega piva g. Zupana v Frankopanski ulici v Ljubljani je včeraj ponoči pogorelo. Gasilci so preprečili razširjenje požara. Skode je okoli 30.000 din. Ogenj je bil najbrže podtaknjen. Za izsleditev požigalca je g. Zupan razpisal denarno nagrado.

o Smrt pod vlakom. Blizu postaje Devica Marija v Polju je brzovlak povozil 19 letnega Dušana Nemečka in ga popolnoma razmesaril. Mladenec je bil na mestu mrtve.

o Razbojnik Hace streljal na orožnike. Blizu Mokronoga je orožniška patrulja na cesti presenetila neznanca, ki je bil naslonjen na kolo. Ko je možakar zagledal orožnike, je potegnil samokres in pričel streljati proti orožnikom. Strelji so k sreči zgrešili cilj. Razbojnik Hace je pobegnil.

o Požar v Gosposki ulici. Včeraj zjutraj je nastal v kleti v Gosposki ulici števil. 20 požar. Iz kleti se je valil gost dim na ulico. O tem so bili takoj obveščeni gasilci, ki so preprečili katastrofo.

o Poškodbam je podlegel v mariborski bolnišnici 36 letni Rudolf Celan iz Slovenije vasi. Pokojnika so pred dnevi napadli neki moški in ga smrtno poškodovali.

o Duševno bolni 16 letni Ernest Železnik, ki ga je včeraj uradnik mestnega socialno-političnega urada nameraval prepeljati v ljubljansko hiralnico, je med vožnjo z vlakom neznanokam pobegnil.

Delavci zahtevajo povišanje mezd

Včeraj je bil v Ljubljani občni zbor Delavske zbornice, na katerega so prihiteli delegati iz vseh krajev Slovenije. Iz poročil posnemamo, da se je število zavarovancev pri OUZD zmanjšalo v enem mesecu za 10.000. Sporedno s padanjem števila zavarovancev se je zniževala tudi delavska mezda. V primeri z lanskim septembrom je povprečna zavarovana mezda za 0,40 din nižja. Ker so se cene življenjskim potrebščinam dvignile, zahteva delavstvo tudi zvišanje mezd. V ta namen se bo pri Delavski zbornici pričela akcija, ki bo zagotovila delavstvu življenjski obstoj.

Celje

c. Ljudsko vseučilišče. Pedagoška predavanja se bodo nadaljevala danes, jutri in v sredo. Danes ob 20. bo predaval g. prof. dr. Fran Zgeč o temi »Nekaj problemov izvenšolske vzgoje«.

c. Idejni tečaj Sokolskega društva Celjance bo v četrtek 23. t. m. ob 20. v sokolski zborovalnici v mestni osnovni šoli.

c. Sokolstvo v Celju bo proslavilo praznik Zedinjenja z akademijo na predvečer 30. novembra, ki bo ob 20. v Mestnem gledališču, na praznik 1. decembra pa bo ob 11. proslava v društveni telodavnici z zaobljubo novo pristopivšega članstva.

c. Nameravani nakup. Ker primanjkuje zavoju za duševne bolezni v Novem Celju stanovanjskih prostorov za uradnike in zdravnike, se pogaja banovina že nekaj časa za nakup stanovanjske vile orožniškega komandirja v pok. g. Pukla in zraven ležečega travnika veleposestnika inž. Zevjovnika.

c. Kramarski sejem bo v četrtek 30. novembra v Celju.

c. Umrla je v javni bolnišnici 52-letna dnarica Lucija Drogenikova od Sv. Barbare pri Smarju.

c. Policija je aretirala neko Antonijo K. iz Sl. gorice, ki je pri Antoniji Krajnc v Gosposki ulici ukradla več obleke, ter dve ženski, ki sta ukradli pri mesarju Albinu Urbanu v Prešernovi ulici več mesa. Aretirani ženski imata, kakor izgleda, na vesti še več tatvin, ker sta policiji navedli napačna imena.

c. Po zakonu o zaščiti države je petčlanski senat okrognega sodišča v Celju obsodil 29-letnega Adama Stosa iz Zagreba na tri leta robiže in izgubo častnih pravic za dobo treh let.

c. Kramarski in živinski sejem bo v petek 24. novembra na Teharju pri Celju.

c. 24 ur tedensko delajo delavci zaradi pomankanja predvaja v tekstilni tvornici Bergmann in drug v Celju.

c. Nesreča v apneniku v Pečovniku. 32-letnemu delavcu v apneniku Juriju Lešku je včeraj zjutraj pri delu padel velik kamen na levo roko in mu presekal zapestje. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Ptuj

p. V soboto so na Bregu pri Ptuju našli zjutraj pred neko gostilno neznanega moškega mrtveca. Ugotovili so, da je moral umreti vstled sestradanosti, ali pa da je v obupu izpil strup, ker so našli pri njem steklenico z gorilnim špiritom. Listin niso našli nikakih. Pravijo pa Brežani, da je najbrže iz okolice Hrastnika ali pa Kamnika. Prepeljali so ga v mrtvašnico mestnega pokopališča.

p. Če se krave splašajo. Leber Franc, dninar iz Rogoznice pri Ptujju je peljal voz listja. Pred krave je skočil neki pes in jih zastrašil tako, da so pričele teči. Leber ima težke notranje poškodbe in se zdravi v ptujski bolnišnici.

p. Jutri je ponovitev »Malomeščanov« v Mestnem gledališču. Oni, ki zadnjič niste utegnili k predstavi, ne zamudite pogledati v zrcalo zakulisnega življenja malomeščanov.

p. Dijaki in dijakinje so včeraj po parih krožili po mestu. Mimoidočim so pripenjali značke z napisom »Trdna meja — Varna domovina«, za kar so se oddolževali z dinarčki. Z nabrano podporo bodo podprli revno šolsko dečo v obmejnih krajih.

Usnje dražje zaradi špekulacije

V Zagrebu so zborovali trgovci z usnjem in usnjenimi izdelki. Govejega usnja pri nas ni dovolj velikih množin, niti ter se ga mora uvažati. Telečjega usnja se pri nas proizvaja mesečno okoli 25 do 30 tisoč vagonov, doma se ga pa porabi samo 17 tisoč vagonov. Usnjemnih izdelkov od drobnice se uporabi pri nas 25 do 30 odst. produkcije, zaradi tega se jih lahko precej izvozi. Cene kože so prav tako visoke, kakor so bile pred štirimi leti, zvišale so se cene kože samo na tujih tržiščih. Cene usnja je dvignila samo špekulacija. Res je, da je zaradi vojne narasla potreba po usnju, vendar pa še zdaleka ne v tako veliki meri, kakor so se dvignile cene. Dejstvo je, da so letos nakupile usnjarne kožo po isti ceni kakor zadnja leta, ko so jo predelali, so jo začeli prodajati 40 do 60 odst. dražje. Drugo dejstvo pa je, da je pri nas usnja več kakor dovolj, in da se ne draži samo umetno.

Govorice o velikem izvažanju usnja so brez vsake podlage, saj smo na prihrano 1935 izvozili 257 vagonov telečjega

usnja, 1937 samo 27, 1938 samo 16, a letosi še niti enega vagona telečjega usnja nismo izvozili. K besedi so se oglasili tudi številni slovenski trgovci z usnjem, kakor Batistič iz Kranja, ki je predlagal, naj se onemogoči kupovanje kož direktno po tovarnarijih, ampak da si jih naj nabavijo tovarne šele od veletrgovcev. Po zborovanju so zbrani trgovci sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo:

da se s pomočjo posebne ankete določi stvarna uporaba kože v naši industriji in obrtništvu in da se za omo vrsto kož, za katero se ugotovi, da je imamo več kakor je uporabimo, dovoli izvoz za devize, za kožo drobnice pa se naj dovoli izvoz v klirinške države, ker so te države glavni odjemalci te kože. Devize, ki jih dobimo za izvoženo kožo, se naj uporabijo samo za uvoz težjega govejega usnja, za kemikalije, barve in masti, ki jih potrebuje naša industrija. Zanimivo je tudi to, da resolucija ugotavlja, da se cene kože kljub povišanju cenam usnja še danes niso dvignile do one višine, po kateri so se kupovale 1937. leta.

S smotrnim delom k izobrazbi vasi

Ormož. Tu so v Skorčičevi dvorani preteklo nedeljo zborovali delegati Društva kmetijskih fantov in deklet iz ptujskega okraja. Vršil se je V. občni zbor okrožja KFD, katerega je vodil predsednik tov. Joško Tomažič iz Vitana, ki je uvodoma pozdravil navzoče delegate, predvsem za zastopnika zveze, predsednika g. Ivana Kronovška in načelnico ženskega odseka gđc. Pavlo Potočnikovo ter podal poročilo o delu v preteklem letu. V svojem govoru je dalje predložil petletno delovanje okrožja in lepe uspehe, ki so bili doseženi kljub raznim zaprekam. Zatem je tajnik g. Plepelec enako izčrpno poročal o delu okrožja in številno prikazal razvoj in razmah organizacije. Sledila so poročila ostalih funkcionarjev. Iz njih je bilo razvidno, da je okrožje bilo nujno potrebno, saj je od svoje ustanovitve pred 5 leti zoralo mno-

go trde ledine: poleg številnih sej, sestankov in zborovanj se je vršilo 9 tečajev, 3 velike manifestacijske prireditve (»Taborje«, kolesarske dirke, 7 družabnih izletov in ekskurzij na vse prireditve društev: občne zборе, tekme itd. je okrožje pošiljalo svoje delegate, poleg tega pa je bilo v stalnih stikih s sosednjimi društvi in okrožji, kakor tudi domačimi sorodnimi društvi, zlasti z gospodarskimi ustanovami in s centralo ZKFD v Ljubljani. Pri delu v organizaciji se je usposobilo in izvežbalo lepo število kmetijskih fantov in deklet, kateri danes zavzemajo vidna mesta v gospodarskih, zadrugah, kulturnih in humanitarnih društvih po naših vaseh.

Po poročilih je pozdravil zborovalce predsednik zveze g. Ivan Kronovšek, ki je v jednatem govoru razpravljal o ciljih organizirane kmetijske mladine, po-

sebnost z ozirom na prilike v razmerah, če stital okrožju na doseženih uspehih, ki so dokaz, da smo na pravi poti in pozival vse k vztrajnosti po začrtani poti, ki more prinesiti kmetu in delavcu lepše življenje.

Pri volitvah je bil izvoljen odbor: predsednik Joško Tomažič iz Vitana, I. podpredsednik Franc Holc od Sv. Lovrenca, II. podpredsednik Joško Zelenik od Sv. Urbana, tajnik Mirko Plepelec iz Središča, blagajnik Ivo Šavara iz Središča, načelnica ženskega odseka Mimica Novakova iz Vodranec. V odbor pa: Jurij Cestnik, Lojze Neubauer in drugi. Nadzornika: Ivan Škorjanec iz Središča in Franjo Mlinarič od Sv. Bolienka. Člarnarina je ostala ista. Določili so se poverjeniki za »Grudo« in obravnavali delovni načrt.

TRIDESETLETNICA USTANOVITVE ZVEZE JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNICARJEV

24. oktobra t. l. je poteklo 30 let od ustanovitve občnega zbora »Zveze jugoslovanskih železnicarjev (ZJŽ), katere naslednik je današnje »Udruženje jugoslovanskih narodnih železnicarjev in brodarjev« (UJNZB).

Po sklepu oblastnega odbora UJNZB Ljubljana se bo izvedla proslava tega jubileja v nedeljo, 10. decembra t. l., s slavnostnim zborovanjem. Pokroviteljstvo proslave je prevzel minister za promet g. inž. Nikola Beslić, častni predsedstvo pa pomočnik ministra za promet g. inž. Mato Šneler, generalni direktor jug. drž. železnice g. inž. Nikola Djurić, oha jug. drž. železnice g. inž. Milan Jokić in g. inž. Josif Čugmus, ljubljanski direktor g. inž. Rudolf Kavčič in njegov pomočnik g. Franc Hojs.

Za izvršitev vseh priprav za dostojen potek proslave je izvoljen poseben odbor. Točen program, kraj in čas proslave bo pravočasno objavljen v društvenem glasilu »Glasniku železnice« in brodarov od t. XII. t. l. in v dnevnem časopisu.

Ne pozabi naročnine!

Maribor

Dinarski dan za 1600 revnih obmejnih otrok

Vsa Slovenija je včerajšnji dan posvetila severni meji. Oči vseh zavednih Slovencev, ki se zavedajo, da je samo gospodarsko močan obmejni človek najboljši čuvaj meje, so bile uprte v zadnjo obmejno vasio, kjer se skriva toliko socialnega zla, da je pomoč nujno potrebna. Zato je Slovenska straža priredila včeraj po vsej Sloveniji obmejni dinarski dan.

Po vseh slovenskih krajih so včeraj priredili dinarsko nabiralno akcijo, ki je namenjena siromašnim obmejnim otrokom in njihovim staršem. Slovenci so se radi odzvali klicu severne meje in darovali za najpotrebnejše ljudi v obmejnem ozemlju. S tem denarjem bodo kupili otrokom za božič najpotrebnejšo obleko in obutev, šolske potrebščine in živila. Okoli 1600 obmejnih otrok prosi za pomoč, ve-

liko število teh siromačkov ne more v šolo, ker nimajo kaj obleči, ker nimajo knjig in zvezkov. Vsega tega so se zavedale stotine, ki so včeraj položile na oltar domovine dinar, dva in tako pomagale lajšati bedo na skrajnem severu. Siromašni mali narodni stražarji pa se bodo oddolžili za razumevanje in pomoč s še večjo ljubeznijo do domače zemlje.

Paritetna komisija za peke

Včeraj dopoldne je bilo pri »Zlatem konju« v Vetrinjski ulici dobro obiskano zborovanje pekovskih pomočnikov, ki ga je vodil predsednik podružnice Zveze živilskih delavcev g. Plohl. Pekovski pomočniki so ugotovili, da se v Mariboru samo 21 pekovskih mojstrov drži predpisov kolektivne pogodbe, vsi drugi jo kršijo. Sledilo je zanimivo poročilo tajnika organizacije pekovskih pomočnikov g. Zidanška, iz katerega po-

vzemamo, da je bila ustanovljena posebna paritetna komisija, v kateri so po trije pekovski mojstri in pomočniki in si predseduje mestni obrtni referent g. dr. Senkovič. Ta komisija bo ugotovila primere kršitve nove kolektivne pogodbe med pekovskimi mojstri in njihovimi pomočniki. Proti sklepom paritetne komisije ni priziva. Pekovski pomočniki bodo zahtevali spričo naraščanja draginje zvišanje mezd.

Lovska dogodivščina pod Sv. Urbanom

O lovcih krožijo včasih prav debele storije; naslednja, ki je imela svoj epilog pred mariborskim okrožnim sodiščem, bi prav tako spadala v debelo kroniko lovske latinščine. To pa tembolj, ker pripoveduje, kako se zgodi, če se srečata lovski čuvaj in lovski tat ali kakor pravijo ljudje divji lovec ter se pri tem spomni divji lovec, da mu je lovski čuvaj poslal na oni svet že dva psa. Vsa zadeva pa se je zavozlala in razpletla tako:

Septembra letos se je vrhanski lovski čuvaj Janez Mesarec na svoji poti ustavil v Vodovi hiši ter se nekaj menil z gospodarjem. Znenada pa je opazil, kako je njegov pes nastavljal ušesa, naslednji trenutek pa že zalajal in se pogljal proti gošči za Vodovo hišo. Tudi lovski čuvaj je napel ušesa in prav res je zagledal v gošči postavo, ki je imela nekaj v rokah. Lovec bi pač ne bil lovec, najmanj pa lovski čuvaj, če mu ne bi takoj padlo v glavo, da ni v gozdu nihče dru-

gi kakor lovski tat. Brez pomisleka se je pogljal za psom. Takrat pa je počil strel in pes je zacvilil. Dobil je pač svoje. No, to je še lovskega čuvaja bolj podkurilo. Pogljal se je tako rekoč preko pasjega trupla za divjim lovecem. Počil je še en strel, a zdaj je lovski čuvaj »dobil, kar je iskal«. Več šiber se mu je zarilo v trebuh in noge. Vendar tudi to ni ustavilo lovca, ki je s šibrami v telesu gonil nato še nekaj časa divjega lovca po gošči.

Divji lovec je bil ključavničarski pomočnik Miroslav Reš iz Vintarovcev pri Sv. Urbanu pri Ptuj. Ko so ga vprašali, zakaj je streljal, je izjavil, da mu je padlo v glavo, da je zagledal pred seboj Mesarčevega psa, da je Mesarec ustrelil njemu že dva psa. Pa je ustrelil še njegovega. Njemu samemu ni hotel ničesar napraviti. Drugi strel je zgrešil svoj cilj.

Reš je bil obsojen za svoje nepremišljeno dejanje na tri mesece zapora.

Mariborčani,

vsi brez razlike, pojdimo danes zvečer ob 20. uri na cerkveni KONCERT v frančiškansko cerkev za božičnico uboge dece na severni meji

ŠALA ZAHTEVALA SMRTNO ŽRTEV

Posestnik Josip Munda iz Bresnice pri Ormožu je grabil s svojimi delavci listje v bližnjem gozdu. Med delom se je z grabljicami pošalil ter se pričel z njimi ruvati. Med ruvanjem pa je tako nesrečno padel, da sta mu počila trebušna mreža in črevo ter je mož dva dni kasneje v ormoški bolnišnici umrl.

EDEN, KI SO MU ZADIŠALE KLOBASE

Štirindvajsetletni soboslikar Alojz E. iz Rošpoha pa je postal tat zaradi svojega dobrega nosa in zaradi klobas. Fant se je vračal tako ponoči enkrat koncem avgusta, ko ni imel v žepu dinarja več, domov. Nič hudega mu ne bi prišlo na pamet, če ne bi iz Wellejeve mesarije v Kosških zadilaš po klobasah. Fant se ni nič večerjal, pa so se mu začele nabirati sline. Postal je in se takoj odločil. Zadevo je lahko opravil, saj je bil sam svoje dni zaposlen pri Welleju ter je vedel, da se klobase sušijo v lopi. Pogljal se je preko strehe in si natlačil pod suknjo za 5.70 kg klobas. Za pošteno večerjo. Pa ni imel smole. Kmalu, še preden je vgriznil v eno samo klobaso, ga je ustavil stražnik, mu klobase odvzel, njega pa zaprl. Fant se je na sodišču izgovoril s tem, da mu je na poti proti domu prišlo na misel, da bi se najedel klobas.

Na sodišču so upoštevali vse olajšilne okoliščine ter obsodili soboslikarja na 3 mesece strogega zapora, vendar pa pogojno za dobo dveh let.

Na obnem zboru Prosvetne zveze v Mariboru je bil izvoljen za predsednika dr. Josip Hohnjec, v odbor pa dr. Jeraj, dr. Sušnik, dr. Meško, Josip Stabej, J. Maležič, ravnatelj Rihter in M. Geratich.

DIJAKI-VOJAKI SO PRISEGLI

Včeraj je bila v vojašnici Kralja Petra lepa svečanost. V šoli za rezervne oficirje je bila slovesna zapisnega dijakov-vojakov, ki so ji prisostvovali odlični vojaški predstavniki. Zaprigo so izvršili pravoslavni prota Ivošević, katoliški kurat Zavadlall in evangelijski pastor Baron. Po svečanem aktu je imel poveljnik šole podpolkovnik Gašič lep nagovor, ki ga je zaključil z vzklikom kralju in njegovemu domu.

Ob priliki jutrišnjega ponovnega obiska predsednika Slovenske šahovske zveze g. Cirila Vidmarja bo prirejen jutri, v torek, ob pol 20. uri, velik brzo-turnir vseh mariborskih šahovskih klubov, odsekov in ostalih šahistov. Turnir bo v dvorani SK Železničarja na Stanih na Tržaški cesti. Turnirja se bo udeležil tudi predsednik sam. Posamezni šahisti naj po možnosti prinesejo s seboj tudi šahovnice.

Drobne novice

o Zveza Maistrovih borcev vabi na ustanovni občni zbor odseka Zveze Maistrovih borcev vse one borce, ki so se v pretekli dobi leta 1918 in 1919 udeležili pod vrhovnim poveljstvom generala Rudolfa Maistrova akcij ter bojov za osvoboditev naše severne meje, ki bo to nedeljo ob 3. popoldne v hotelu »Beograd« v Slov. Bistrici.

o Praznik Zedinjenja bo sokolsko društvo na Pragerskem proslavilo 1. decembra ob 7. zvečer z veliko telovadno akcijo.

o Miškarjevi izbrani planinski spisi III. del. Slovensko planinsko društvo, osrednje društvo v Ljubljani bo v prihodnjih dnevih izdalo tretjo knjigo Miškarjev izbranih spisov. Ljubiteljem planinske literature bodo torej na razpolago vse tri knjige, ki bodo okras v vsaki domači knjižnici. Planinci, ki še niso naročili, naj to lepo, poučno in zabavno čtivo, naj se nemudoma obrnejo na SPD, Ljubljana, Aleksandrova c. 4/1 in naroče vse tri knjige izbranih spisov Janka Miškarja.

o Obsodba zaradi suma požiga v Podlehniku. Mali kazenski senat okrožnega sodišča v Mariboru je obsodil na 4 mesece zapora 38letno posestnico Katarino Vukovo iz Podlehnik, ker je začela gospodarsko postopiti, da bi prišla do zavarovalnine.

o Smrtna prometna nesreča v ljubljanski bolnišnici je umrl državni služitelj Jurec Milavec zaradi poškodb, ki jih je dobil na Celovški cesti, ko je zadel s kolesom v neki avto.

Radio

Torek, 21. novembra
Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav, 7.15 Plošče; 11. Šolska ura: Mladina in časopisje (Mrzel); 12. Plošče; 13.02 Opoldanski koncert RO; 18. Plošče; 18.40 Stari štajerski gradovi; 19.20 Lisinski in naša glasba; 20. Bach (plošče); 20.20 Sofokles, Antigona; 22.15 Igra RO. — Zagreb: 20. Koncert; 21.30 Operetne arije in dueti. — Beograd (krajki val): 22.10 Simfonični koncert. — Praga: 23. Prizori iz starih českih oper; 20.15 Mozartov festival. J. Strauss. — Sofi: 20. Operetni festival J. Straussa. — Sofi: 7. 11. 13.30, 17. 19.50, 21.20 in 22.05 Laska in plesna glasba; 20. Simfonični koncert. — Budimpešta: 20.30 Pozabljeni madžarska glasbena dela. — Rim-Milan: 21. Simfonični in vokalni koncert.

m. Iz društva mariborskih upokoencev. Revni člani društva, kateri so nujno potrebni podpore, se vabijo, da do 1. decembra t. l. vložijo tozadevne prošnje v društveni pisarni v Mariboru, Rotovski trg. Vzorci za te prošnje se dobijo v društveni pisarni; prošnji je priložiti zadnji odrezek nakazane pokojnine.

m. Dva kolesarja sta na Kralja Petra trgu trčila, pri čemer je dobila uradnica Mira Rakusova poškodbe na levi roki.

m. Dvakrat karambol. Neki motociklist je privozil z Aleksandrove ceste v Kopališko ulico. Na križišču je podrl kolesarja Tomaža Markoviča, kmalu nato pa je v Kopališki ulici trčil v osebni avtomobil zasebnega uradnika Ivana Potscha iz Novega mesta.

m. Plašč je nekdo ukradel gostilniški sobarici Emiliji Zelovi v Vetrinjski ulici 4.

m. Telečja koža je izginila mesarju Antonu Viherju iz prekačevalnice na Ruški cesti 8.

m. Vlomljenje je bilo v shrambo hlapca Jurija Ajdnika pri mesarju Vlahoviču na Aleksandrovi cesti. Tat mu je ukradel nekaj perila in obleke.

* Poročila sta se v Zemunu g. Stevo Smolič, pilot vodnik in gđ. Cvetka Krizman iz Maribora. Bilo srečno!

* General Golubović slavi svojo slavo na dan 21. t. m. Tržaška cesta 24.

m. Nočna lekarniška služba. Od 18. do vključno 24. t. m.: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angeli varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* Esplanade kino. Danes zadnjič »Maginolova črta«. Od torka najnovejši izredno lepi Shirley Temple film »Daddy«.

* Grajski kino. Danes »Človek zver« (La Bête Humaine) vefilm znamenitega pisatelja Emila Zola-ja. Nenadkriljivi igralci Jean Gabin, Simone Simon in mnogi drugi.

* Kino Union. Danes zadnji dan pustolovni napeti film »Spijonaža v Afriki«. Od torka prekrasni ljubavni film »Angel« z Marleno Dietrich.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 20.: Zaprtlo.
Torek, 21., ob 20.: Hinavci. Red A.
Sreda, 22.: Zaprtlo. (Gostovanje v Celju)
Četrtek, 23., ob 20.: Neopravičena ura. Red B.

Opera »Lepa Vida« prvič v Mariboru. To delo Rista Savina je ena glasbeno najboljših slovenskih oper, ki v malem teatru ni lahko uprizorljiva. Mariborsko gledališče pa se je kljub temu odločilo za njo, in se bo potrudilo, da jo čim bolj postavi na svoj oder, da tako tudi glasbeno na kar najbolj dostojen način proslavi svojo 20 letnico.

Spomnite se CMD!

„Popotnik“ prva slovenska pedagoška revija

Med našimi pripravljajočimi se velikimi notranjimi spremembami nas čaka tudi avtonomizacija prosvetne uprave. S tem prenosom oblasti na banovine trdno upamo naše šolstvo še vidneje dvigniti, pri čemer hoče sodelovati vse učitelstvo, morala bi pa z vso stvarnostjo sodelovati tudi vsa ostala javnost. K strokovno-kvalitativnemu dvigu našega slovenskega šolstva bo prispeval znatno tudi pedagog. časopis »Popotnik«, česar obstanek in napredek treba zagurati. V tej zvezi je učitelstvo okraja Maribor levi breg sprejelo 11. t. m. sledeči predlog svojega predsednika g. M. Vaudé:

Ob lanskim 60 letnici »Popotnika« so mnogoštevilne čestitke ugotavljale, da je »Popotnik« »bil živ vrellec znanstvenopedagoških misli ter ognjišče reformnega gibanja v slovenskem šolstvu. Tak naj bi ostal tudi v bodoče!« Letošnja I. številka tega časopisa za sodobno pedagogiko živo priča, da hoče revija vztrajati pri svoji tradiciji in kvalitetni višini, še več, da se hoče še dvigati z zajemom perečih aktualnih problemov sodobne pedagogike, psihologije, pedologije, sociologije itd. in s prikazom didaktične drakse, izhajajoče in temelječe na iz-

sledkih navedenih znanstvenih področij.

To je prva, a druga ugotovitev je: Smo pred avtonomijo šolstva in vse prosvete, ki bo tudi pri nas kompetenčno prenešana na našo banovino, v kateri nas to dejstvo mora najti pripravljeno v delovni vzajemnosti in delovnem elanu! Vprav evangelijsko poslanstvo bo pripadlo pri teh velikih, nas vse Slovence čakajočih narodno-prosvetnih nalogah, tudi naši ped. reviji »Popotnik«. Učitelstvo se hoče z zagotovitvijo zvišane moralnega in gmotnega sodelovanja za obstoj in dvig svojega pedag. glasila pokazati in izkazati vredno tega poslanstva. H gmotnim in moralnim zagotovitvi revije ter v korist in blagor dograditve dvignjene slov. šole in prosvete sploh, apeliramo s prošnjo za izdatni doprinos na vso našo narodno javnost ter kr. bansko upravo.

Slovensko sekcijo JUU pa za izvršitev tega apela prosimo: »Da nudi v teh časih bližajoče se osamosvojitve naše prosvete vso pripravljenost s šolsko-strokovno iniciativnostjo na ta način, da z izjemno gmotno pripomočjo pripomore k rednemu in normalno obsežnemu izdajanju »Popotnika«! 2. Da zainteresira za

naročanje »Popotnika« vse naše kulturne ustanove in činitelje ter vse za naše slov. šolstvo vnete rodoljube! 3. Da skuša doseči pri kr. ban. upravi, da ta z rednimi in izdatnimi prispevki podpre »Popotnika« in s svojo moralno podporo pomaga razširiti to revijo po vseh šolah, pri vsem učitelstvu, pri vseh kulturnih ustanovah in činiteljih in širok vse narodne javnosti!

Korake za podrobno izvedbo te akcije naj izbere in izvede sekcija samale. Priobčujemo ta predlog slovenski javnosti, vsem našim vzgojiteljem, vsem našim kulturnim delavcem in ustanovam ter naši šolski oblasti in se pridruživamo javni prošnji našega obmejnega učitelstva, ki v svoji vsakočasni delovni pripravljenosti ne pušča iz evidence prav zdaj aktualne osamosvojitve slovenskega šolstva. V svesti smo si s predlagatelji vred, da mora vsako izboljšanje v šolskih vprašanjih pred vsemi drugimi v šolskih vprašanjih biti naklonjeno obmejnemu šolstvu. In prav »Popotnik« kot šolsko-strokovno glasilo mora biti v tej delikatni akciji iniciativno in merodajno! Zato podprimo ta predlog, to javno prošnjo ter postanimo naročniki in podporniki »Popotnika«!

Zanimivosti

Oborožena sila sovjetske Rusije

Sovjetska Rusija sega od Baltika do Tihga oceana. Vzhodna polovica Evrope in severna polovica Azije spada v njeno območje. Površina tega imperija znaša 21 milijonov km², skoro trikrat več kakor merijo Zedinjene države Severne Amerike. Na tem prostranstvu živi blizu 188 milijonov ljudi, ali po 8 prebivalcev na 1 km². Unija je tedaj slabo naseljena in ima v bodočnosti glede preoblikovanosti pred seboj še dolgo pot neoviranega napredka.

Že dolgo ima Rusija dve žarišči svojega dejstevanja: na krajnem zahodu in Daljnem vzhodu. Obe jedri sta med seboj zelo oddaljeni, zato sta se morali samostojno usposobiti za življenje. Osem tisoč km razdalje je med njima, vežejo je pomorske zveze, dvojna sibirski proga in letalske linije. Na vzhodu je ustvarjen močan samostojni činitelj, ki je postavil Rusijo med prvorazredne sile Azije.

Vojska sovjetske Rusije znaša v mirni dobi nekaj nad dva milijona ljudi. V vojnem času računajo, da postavi Rusija 14 milijonov dobro oboroženih mož na bojišče.

V mirni dobi tvorijo ruske kadrovske čete 80 divizij pehote, 20 konjeniških divizij ter več samostojnih konjeniških brigad, 4 oklopne divizije ter večje število oklopnih polkov in bataljonov, ki so sestavni del posrednih armijskih zborov. Teritorialne čete štejejo blizu 30 divizij pehote, 10 konjeniških divizij in več konjeniških brigad. Od kadrovske vojske je 60 pehotnih in 20 konjeniških divizij v Evropi. Največ pehotnih divizij je motozastopnih. Na Daljnem vzhodu je blizu 400.000 mož, razdeljenih v dve armiji po

20 pehotnih, 6 lahkih konjeniških divizij in blizu 2000 oklopnih vozil. En ruski armijski zbor stoji pod vodstvom ruskih častnikov tudi v Zunanji Mongoliji. Da bi se vzhodna armada čimbolj izpopolnila z rezervami, dobe vojni dosluženci zemljo in zaslužek, da se lahko naselijo na Daljnem vzhodu in so v primeru potrebe takoj na razpolago.

Sovjetska divizija šteje blizu 18.000 mož. Med vojno se število takšnih divizij pomnoži na 300, od tega odpade 200 di-

vizij na evropsko cono. V vojnem sestavu je 5000 prvovrstnih letal. Posebno znani so ruski oklopni avtomobili, ki so težki po 40 ton in vozijo s hitrostjo 30 km na uro. Vsak ima po dva do tri topeve.

Rusija meji na štiri morja. Severno Ledeno morje je povezala z vojnimi potmi preko jezer Orega in Ladoga z Baltskim morjem. Pa tudi po Volgi je mogoče pripluti iz Baltika v Kaspiško morje. Tonaža ruske mornarice znaša

približno 300.000 ton. Tri bojne ladje imajo po 23.000 ton, 6 je križark, 30 rušilcev, nad 180 podmornic in blizu 1600 hidroletal. Zdaj se gradi blizu 200.000 ton novih ladij, in sicer tri bojne ladje po 35.000 ton, 3 nosilci avionov, več križark, 4 rušilci, 20 podmornic in vrsta manjših edinic.

Sovjetsko letalstvo ima, kakor rečeno, nad 5000 avionov prve in 6000 letal druge bojne linije. Vse vojno letalstvo je formirano v 20 letalskih brigadah. Letala tipa »Maksim Gorki« lahko preneso cele čete, ki se s padali dobro oborožene spuste na sovražna ozemlja. Število izkušenih ruskih skakalcev cenijo na 100.000.

Trgovinske ladje iz železobetona

V zadnjem času se inženirji angleških ladjedelnic bavijo z načrti, zgraditi trgovinske parnike iz — železobetona. To seveda ni povsem novo, že v svetovni vojni so Francija in skandinavske države z uspehom gradile betonske parnike. Podobni poizkusi so bili v Italiji in USA, le Angleži se niso mogli s tem načinom dolgo sprijazniti.

Velika poraba železa in jekla v vojni industriji je prisilila angleške ladjedelni-

ce, da so se lotile gradnje betonskih ladij. Za te je treba le malo jekla, gradnja naglo napreduje, treba je tudi manj delavcev. Betonska ladja je tudi cenejša, vendar pa počasnejša.

Če bodo prvi poizkusi uspeli, bo Anglija zgradila celo trgovinsko ladjevje iz betona. Dovoz iz kolonij je nujno potreben in izgube betonskih ladij ne bodo tako občutljive, kakor če požro morski valovi jeklene parnike.

V poročni obleki je šla v smrt

V vasi Jaszbereny na Madžarskem je bilo te dni veliko razburjenje. Mlada, lepa in bogata 20-letna Marieta Gyarfás je bila do ušes zaljubljena v 28-letnega kmeta Štefana Garo. Fant ni imel mnogo premoženja razen majhnega posestva, toda njegova lepa postava se je dekletu tako prikupila, da ga je po vsej sili hotela imeti za moža. Starši so ji močitev z njim branili in ker nikakor niso odje-

njali, sta se zaljubljenca odločila, da gresta prostovoljno v smrt.

Dekle, ki je bilo za poroko že vse pripravilo, je nekega večera obleklo nevestino oblačilo in se odpravilo k izvoljencu. Nesrečni par se je še enkrat objel, na kar so odjeknili streli in upihnili življenje njima, ki sta sanjala o sreči v skupnem gnezdu.

Srečni dobitnik

V nekem bifeju v Erzsebetkorutu je veseljačil mlad brivski pomočnik in plačal večje račune. Policija je postala na mladeniča pozorna, napravila je v bifeju racijo in med drugimi preiskala tudi brivca. Pri njem so našli hranilno knjižico z vlogo preko 17.000 pengő. Ognali so ga na stražnico, kjer je pa fant dokazal, od kod ima denar. Pri zadnjem žrebanju je zadel 40.000 pengő. Bil je za dve koli v zastanku, tedaj mu je neki prijatelj posodil denar, plačal je zaostanke za srečko in — zadel. S prijateljem sta dobitnik delila na 20.000 pengő in ker je mladenič vse lahko z listinami dokazal, so ga izpustili.

Zdravniki padajo iz oblakov. Kakor javljajo iz Moskve, je že 250 zdravnikov poletelo z letali v oddaljene kraje k bolnikom. In ker letala niso mogla pristati, so se zdravniki spustili s padali na zemljo. Res, nujna pomoč iz neba!

Bivšega župana v Bydgošči na Poljskem so Nemci te dni ustrelili. Obdolžili so ga, da je bil krivec krvavega pokolja v mestu, pri katerem je bilo ubitih mnogo nacistov.

Tri milijarde zlata je šlo od početka vojne v Ameriko. Nove dobave vojnega materiala v USA bodo zlati zaklad Amerike še povečale. S to vojno bo Evropa obubožana! pravijo Italijani.

Medvedje meso za ljudsko poslastico

V izložbi nekega atenskega mesarja so te dni čitali zanimiv oglas. Priporočali so nakup prvovrstnega medvedjega mesa. Radovedneži, ki so menili, da gre za šalo, so stikali po mesnici in opazili res dva krasna oguljena medveda, katerih vsak je tehtal 150 kg.

Medveda sta prišla iz Karpatov, toda kljub temu da je veterinarsko poročilo

ugotavljalo, da je meso prvovrstne kakovosti, se gospodinje niso zanimale zanj. Velik plakat, da so medvedje tace s pikantno omako izvrstna poslastica, ni imel uspeha. Edino kožo so dobro prodali. Omenjeni mesar se je sploh specializiral na prodajo mesa izrednih živali, tako kamele, kenguruja in drugih.

Prevzel ga je nepopisen obup, da se je brez moči sesedel na klop, ki je stala ob poti in šepetal polglasno:

»Končano je... Čemu še živeti? Brez nje? Ne, nikoli, nikoli...«

V njegovi duši je bilo vse porušeno in izpod ruševin se je kakor zadnji zubelj nad pogorišče dvigala samo še ena edina jasna misel, misel na smrt. Samogibno se je dvignil in brez cilja odtaval dalje. Ustavil se je šele ob ograji ribnika, tam, kjer je prejšnje jutro sanjal o njej, ki je bila še tajno hrepenenje njegove duše. Ozrl se je v globino tolmuna in prešinila ga je misel, da bi se pognal vanj in se utopil. Nad steklenim svodom je vstajala prva rahla zora. V grmovju na nasprotni strani so se prebujali labudi, si obirali perje in pripravljali, da zarežejo prve brazde v kristalno čisto vodo. Od nekod se je oglašilo ščebetanje ptic.

»Ne, ne, nobenega dneva več!« je kriknil in se prijel za ograjo, da bi se vrgel čez njo v globino. Toda še v zadnjem trenutku ga je od zadaj zadržala neznana roka in ženski glas je v grozi kriknil njegovo ime. Ozrl se je izgubljen in zagledal pred seboj Mano. Bila je bleda in tresla se je po vsem telesu.

»Kaj ste hoteli?« je vzkliknila in ga še krepkeje potegnila od ograje.

(Dalje jutri.)

PROF. DR. AVG. VOLDEMARAS

bivši predsednik litavske vlade, ki je bil 1934 obsojen na 12 let težke ječe, je bil te ni rehabilitiran. Vse državljanske pravice so mu spet vrnili.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

15

»Ali je morda preiskava ugotovila tudi to, da iz mojega zakona z njo ne bi bilo takega telesno in duševno dovršenega potomstva? Mene ni še nihče preiskal in zato zahtevam, da to storite. Izsledkov preiskave se ne bojim. Ob enaki ali celo boljši kvalifikaciji pa sme edino Jora sama odločati o tem, komu ponudi svojo roko v zakonsko zvezo.«

»V tem primeru je zadeva že dokončana in se ne more več spremeniti. Zato vam prepovedujem, da bi se od tega trenutka dalje še kdaj sešli z njo na samem.«

»Proti temu ugovarjam.«

»Vam ne bo pomagalo.«

»Zahtevam razsodbo upravnega sveta in strokovnjaško preiskavo mojih telesnih in duševnih sposobnosti.«

»To zahtevo boste opustili.«

»Nikoli.«

Yagiri Seoni je le z največjim napornim zadrževal izbruh jeze, ki je stalno naraščala, in njegov glas je zvenel že odkrito razburjeno, ko je dejal:

»Svarim vas, kajti v nasprotnem primeru...«

»Dovolj!« je vzkliknil Ramas, ki mu je potrpljenje tudi že pohajalo. »Od trenutka, ko se je vrnil v življenje veliki Rayani, je on naš najvišji razsodnik, zato terjam, da prepustimo odločitev njemu.«

»Rayani se ni vrnil zato, da bi ga nadlegovali s takimi zadevami. Prepovedujem vam še zadnjič, da bi se shajali z mojo hčerko in da bi se obračali na upravni svet ali na Rayanija. Sicer vam pa prisegam, da bom poskrbel za to, da ne boste imeli prilike priti do njega.«

»In ako se vam ne pokorim?«

Yagiri Seoni je planil s svojega sedeža in njegova dotlej z muko zadrževana jeza je v trenutku vsa izbruhnila na dan:

»Poskrbel bom, da boste izginili brez sledu, nesramnež, zapeljivec, upornik!«

»Še prej bom poskrbel jaz za to,« je kriknil Ramas, »da izvem, kaj so bili moji starši in od kod izvira vaše sovraštvo do mene.«

Yagiri Seoni je za trenutek prebledel in omahnil, toda obvladal se je in zakričal:

»Vaš oče je bil zločinec in sinu zlo-

činca ne bom dal svoje hčere. Izginite!«

V divji jezi je pograbil Yagiri Seoni morilno napravo, ki je ležala pred njim na mizi in jo naravnal na Ramasa, ki je po zadnjih njegovih besedah utihnil ko da je dobil najhujši udarec. Sklonil je glavo in kakor omotičen odhitel iz pisarne. Šel je v park, taval po njem in po ušesih so mu zvenele neprenehoma samo zadnje Seonijske besede: »Vaš oče je bil zločinec in sinu zločinca ne bom dal svoje hčere...«

»Torej v tem je tista skrivnost, ki je nikoli nisem smel izvedeti!« se mu je izvilo iz grla v občutju bolečine. »Zato so skrivali pred menoj moje rojstvo, moj izvor in mojo rano mladost! Da ne bi vedel, da sem omadeževan z grehom svojega očeta, zaznamovan in manjvreden človek, s katerim govore le iz usmiljenja. Zato so se zapirali pred menoj in govorili z mano o vsem, le o meni ne. Jora, Jora... Še pred nekaj minutami si bila v mojem objemu. Opljanjal me je slaj tvoje čiste, dekliske mladosti in doživljal sem največjo srečo, ki jo more doživeti možki na tej zemlji. Bil sem ponosen in močan, pripravljen bojevati se z vsem Rayanipurum zate in za tvojo ljubezen. In sedaj... Nikoli več ne smem pred tvoje obličje, nikoli več ne smem govoriti s teboj, nikoli več te držati v svojih rokah. Sin zločinca...«

Sport

Slovenska nogometna zveza ustanovljena

NA ZGODOVINSKEM OBCNEM ZBORU JE BILA VCERAJ LIKVIDIRANA LNP TER USTANOVLJENA SNZ — SODNIKI SO DOBILI AVTONOMIJO

V soboto in včeraj so bila v Ljubljani važna zborovanja zastopnikov slovenskih nogometnih klubov, ki pomenijo veliko izpremembo v našem nogometu. Od 58 klubov jih je bilo zastopanih 48, ki so soglasno sprejeli predlog o likvidaciji LNP-a ter ustanovitvi samostojne SNZ-e. **KONFERENCA ZASTOPNIKOV KLUBOV**
V soboto zvečer je bila pri „Zvezdi“ do jutranjih ur trajajoča konferenca klubskih delegatov, da bi se olajšalo poslovanje občnega zbora. Vodil jo je predsednik LNP-a dr. Köstl. Po dolgotrajni debati o posameznih točkah v novih pravilnikih, ki je bila zlasti živahna v pogledu organizacije podzvez, je bilo sklenjeno, da bo o finančnem poslovanju nove zveze in njenih organov sklepal občni zbor SNZ-e, ki bo sredi januarja v Ljubljani. Zelo zanimiva je izjava zastopnika Čakovčevega sportskega kluba, da zahteva njegov klub, da ostane v področju SNZ-e. **LIKVIDACIJA LJUBLJANSKE PODZVEZE**

Kmalu po 9. se je včeraj pričel pri „Unionu“ likvidacijski občni zbor LNP-a, ki ga je vodil preds. dr. Köstl. Občni zbor je poslal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. ter pozdravno brzojavko ministru za telesno vzgojo.

Na dnevnem redu je bil najprej računski zaključek LNP-a, ki je bil predmet živahnih debat, ker so zlasti delegati nekaterih izvenljubljanskih klubov zahtevali pojasnila glede nekaterih večjih zneskov. Končno je bila vendarle na predlog nadzorstva izglasovana soglasna razrešnica dosedanjemu odboru.

Sprejeta sta bila samostojna predloga SK Hermesa (posojilo 2.500 din za po-pravilo igrišča) ter SK Celja (črtanje odškodnine za neodigrano tekmo s Hrastnikom). Ko je bil še soglasno sprejet formalni predlog upravnega odbora, da se likvidira LNP, je bil občni zbor zaključen ter se je ob pol 11. pričel **ustanovni občni zbor SNZ-e**.

Ustanovno zborovanje je otvoril kot najstarejši odbornik dr. Kuhelj, opozarjajoč delegate na važnost današnjega zborovanja. Pozval jih je, naj se novo ustanovljene zveze oklenejo še z večjo ljubeznijo ter opustijo vse spore, ki so le na škodo sporta. Na najvišja mesta je tudi ta občni zbor odposlal udanostne in pozdravne brzojavke.

Dr. Köstl je nato kot tehnični referent še enkrat v stvarni debati prešel vse sporne točke v novih pravilnikih, upoštevane so bile razne želje delegatov, na kar so bila pravila sprejeta. Z ogromno večino (43:2, trije so se vzdržali) je bil nato v tajnem glasovanju izvoljen sledeči upravni odbor SNZ:

Amater se utrjuje na vrhu tablice

Atletik — Amater 2:6 (2:3)
Trboveljski Amater je včeraj dosegel v Celju zaslužen visoko zmago proti tamošnjim Atletikom, ki so vso tekmo igrali podrejen vlogi. Moštvo Atletika preživlja očitno krizo ter izgublja tekmo za tekmo. Sodil je Ljubljancin g. Vrhovnik.

Hrastnik — Celje 3:1 (1:1)
Enajstotica Celja, ki je doslej veljala za favorita celjske skupine, je včeraj v Hrastniku izgubila prvenstveno tekmo z 1:3. Poraz je pač v prvi vrsti pripisovati dejstvu, da je po odhodu nekaterih igralcev moštvo Celja pre-

LJUBLJANA—ŽELEZNICAR (Z) 5:2 (3:2)
Pri slabem vremenu je Ljubljana premagala zagrebške goste. Lahko bi bila dosegla še precej višjo zmago. Kot trening za nedeljsko tekmo s Haškom tekma torej ni prav ustregla, ker je bil na-poslovanja.

SLOVENSKO-HRVATSKA LIGA
V Subotici se je po sporazumu prizadetih klubov odigrala že včeraj za nedeljo določena tekma Bačka—Slavija z rezultatom 1:0 (1:0). Osiječani so imeli včeraj jako slab dan. Bačka je tako zasedla na tablici 7. mesto pred Ljubljano.

BSK VODI V VZHODNI LIGI
V včerajšnjem kolu vzhodne lige so bili doseženi nekateri nepričakovani rezultati. Zlasti preseneča remis Jugoslavije v Novem Sadu, ki je tako izgubila prvo mesto ter visoka zmaga BSK nad sicer prav dobro sarajevsko Slavijo. Tudi remis med Baskom in Zemunom je smatrali za neuspeh prvega. Na tablici vodi s točko naskoka BSK pred Jugoslavijo. Včerajšnji rezultati:

BSK — Slavija (S) 4:0 (2:0)
Bask — Zemun 2:2 (2:1)
Vojvodina — Jugoslavija 2:2 (1:2)
Gradjanski (S) — Jedinstvo 2:0
Bata — Zak 5:0

DVE ZMAGI ZAGREBSKEGA NOGOMETA
Prva reprezentanca mesta Zagreba je včeraj odigrala doma tekmo

predsednik dr. Janko Köstl, podpreds. dr. Milko Kuhelj ter Miro Martelanc, tajniki Stane Verhunc, Stane Zajc, Stane Logar, blagajnika Viljem Slamnik, Ludvik Šeffe, odborniki: Jugovec, Lušan, Hartman, Heidegger, Grm, Turk, Guzina, Buljevič, Kern, Fischer (Maribor), Presinger (Celje), Kralj (Trbovlje). Nadzorni odbor tvorijo Vospernik, Kačar, Pertot (Celje), dr. Vauhnik (Maribor), Podlesnik.

Po volitvah so bili na predlog dr. Köstla sprejeti nekateri važni sklepi. Najprej je bil sprejet pravilnik o organizacijskem in administrativnem poslovanju podzvez, dočim bo o finančnem poslovanju odločal občni zbor januarja 1940. Vse podzveze dobijo po din 1000— akontacije v svrhu kritja ustanovitvenih stroškov, sklicati morajo občne zbere na dan 10. decembra. Posamezni klubi na meji podzvez bodo pozvani, da se v teku 8 dni izjavijo, kateri podzvezi hočejo pripadati. Osem dni pozneje morajo vse podzveze predložiti proračune, nakar bo zveza v 10 dneh izdelala pravilnik o finančnem zborovanju ter ga poslala podzvezam v proučitev. Dokočno pa bo o vseh teh vprašanjih sklepal občni zbor zveze v januarju. Do nadaljnjega ostanejo v veljavi vse določbe pravil in pravilnikov, ki so doslej veljale na teritoriju LNP-a, v kolikor si ne nasprotujejo z novo sprejetimi pravili. Prvenstveno tekmovanje bo za sezono 1939/40 do nadaljnjega vodil tehnični odbor zveze, končno veljavno pa bo o tem sklepal januarski občni zbor.

SODNIKI SO DOBILI AVTONOMIJO

Po kratki debati so dobili končno tudi naši nogometni sodniki skoro popolno avtonomijo ter bodo le v nekaterih, zlasti finančnih pogledih, odvisni od zveze. O nadaljnji usodi Zbora slovenskih nogometnih sodnikov bo odločal njihov občni zbor. Ze danes pa je gotovo, da bosta kot zborova organa osnovani sekciji v Ljubljani in Mariboru, dočim bo celjskim sodnikom za enkrat dano na izbiro, da se odločijo za priključitev k Mariboru ali Ljubljani. Samostojno sekcijo bodo dobili, čim bodo imeli v Celju vsaj 10 sodnikov.

Maribor sedež nove podzveze

V svrhu lažjega administrativnega poslovanja so po sklepu občnega zbora ustanovljene na področju SNZ 4 podzveze s sedežem v Ljubljani, Mariboru, Celju in Trbovljah. O delokrugu novih podzvez bo mogoče končno veljavno poročati komaj po januarskem občnem zboru v Ljubljani, ker se bo takrat reševalo vprašanje prvenstvenega tekmovanja in finančnega slovanja.

cej oslabiljeno, zlasti ker se nove moči še niso vigrle v teamu. Sodil je g. Nemec iz Maribora.

Z včerajšnjo zmago si je Amater močno utrdil vodilno pozicijo na vrhu tablice, kjer bo tudi prezimil. Ako ne upoštevamo prekinjene tekme Celje — Hrastnik, ki se bo v nedeljo nadaljevala, ima prvenstvena tablica sledeče lice:

Amater	5	4	1	0	18	4	9
Celje	5	3	0	2	17	12	6
Olimp	4	2	1	1	7	7	5
Hrastnik	4	2	0	2	7	6	4
Atletik	6	0	0	6	5	25	0

Zagreb — Bratislava 3:1 (1:0)
Gosti so pokazali jako dobro igro, borili so se pa jako nesrečno ter bi bili zaslužili precej boljši rezultat.

Zagreb II — Sušak 2:1 (1:1)
Druga garnitura Zagreba je v Sušaku slavila nezaslužen zmago nad domačo reprezentanco.

GORENJSKI SPORTNIKI V BEOGRADU

Minister za telesno vzgojo naroda g. J. Tomič je sprejel v Beogradu grupo gorenjskih sportnikov, med katerimi je mnogo znanih smučarjev. Minister za telesno vzgojo jim je priredil banket v „Obrtniškem domu“. Včeraj so posetili Gorenjci tudi Avalo in Oplenac.

BUKAREŠTA—BERLIN 1:0
Medmestna tekma Bukarešta—Berlin se je končala z zaslužen zmago romunskih nogometašev.

s V Splitu sta v prijateljski tekmi remizirala Hajduk in Majstor s mora. Rezultat je 2:2.

s Ljubljanski Korotan je v Domžalah premagal SK Disk s 5:0.

s Zagrebški Hašk je včeraj z moštvo brez svojih reprezentativcev premagal Ferrarijo s 7:2 (3:0).

s V hokeju na travi vodi v Zagrebu koncem jesenskega prvenstva Maraton I s 7 točkami in boljšim količnikom pred Concordijo.

Kultura

Skrivnosti narodne umetnosti

Etнологija in etnografija sta dve mladi znanosti in raziskovalcem se odpirajo na obeh področjih še neslutene možnosti. Posebne važnosti bo pa utegnilo postati podrobno znanstveno raziskovanje narodne (ljudske) umetnosti: pesmi, petja, glasbe, plesa, slikarstva, plastike (zlasti ornamenta) in stavbarstva. Slovenci in ostali južni Slovani smo doslej večinoma le zbirali gradivo, nismo ga pa še temeljito uredili in preučili. Sele v zadnjem času se pričenjajo ukvarjati redki posamezniki s poglobljenim studijem. V bodoče bo treba ločiti prabito, izvirno naše, od tujece privzetega. Tako bomo spoznali: 1. svojo lastno prabitnost, 2. tuje vplive, in 3. asimilacijski proces tujih vplivov. Na podlagi teh ugotovitev nam bo mogoče dognati: 1. od kod izvira naša prabitnost, 2. kaj je bitno naše in kaj ni, in 3. na kakšne temelje nam je treba nasloniti moderno ustvarjanje, da bo res naše in ne samo epigonstvo.

V tem oziru so mnogi narodi daleč pred nami, a prehiteli so nas v nekem oziru tudi Hrvati. Preučevanje njihovih narodnih pesmi, glasbe, plesov, ornamentov itd. je pri njih posebno v zadnjem času lepo napredovalo. Hrvatska glasba, ki si s takim uspehom utira pot v široki svet, se že uspešno poslužuje teh izsledkov. Isto velja za moderno hrvatsko koreografijo in v zadnjem času celo že za likovno umetnost. Glede poslednje orje na Hrvatskem ledino prof. Ljubo Babič, ki že več let preučuje hrvatsko narodno ornamentiko, in sicer prvobitno s stališča barve in šele sporedno oblike, stoječ na stališču, da je v vsakem slikarstvu barva prvo in oblika šele drugo. Na tej podlagi je prof. Babič na nekem nedavnem predavanju v Zagrebu razkril, da je hrvatska narodna ornamentika najbolj prvobitna v bližini Kol-

pe, ponekod tudi vse do nad Savo. Tu so njeni elementi ostali isti, kakor v pradedovini. Tu je barvni spektrum najčistejši in oblika je geometrična. Na jugovzhodu, posebno v Bosni, so igrali odločilno vlogo orientalski vplivi, ki so jih prinesli tja Turki. Spektrum barv je drugačen in ornament je vzet iz rastlinskega sveta. Tretje področje je hrvatsko Sredozemlje (Primorje, Dalmacija), kjer se čutijo v narodni ornamentiki vplivi Romani (Italije). Na tej podlagi je prof. Babič ugotovil, da so tam, kjer se je ohranil prahrvatski ornament najčistejši, tudi narodne pesmi, melodije itd. ohranile najbolj čisto svojo prabitnost. To je torej po duhovnem ustrojstvu najbolj čisto hrvatsko narodno ozemlje.

Na Slovenskem še ne vemo, kje se je slovensko prabstvo ohranilo najčistejše. Ne vemo še, kaj je z našo narodno pesmijo in napevom, ne kaj je z našimi narodnimi nošami itd. Glede narodne pesmi je sicer že Fr. Marolt pravilno zastlil, da to, kar smatramo za slovensko narodno pesem, v bistvu ni prvobitno. Prav tako pa vemo, da so nastale tudi nekatere naše narodne noše — posebno gorenjska — pod tujimi vplivi in smo jih le asimilirali. Vendar so vse to le prve rahle slutnje, na katerih še ni mogoče graditi trdne stavbe o zadnjem bistvu naše čiste ali asimilirane narodne umetnosti. Dokler pa to znanstveno delo ni do konca opravljeno, si ne moremo ustvariti prave podobe o slovenski prabitnosti v ljudski in s tem narodni umetnosti. Prav tako si ne moremo postaviti temeljev za moderno umetnost na narodni prabitnosti. Področje, ki se tu odpira našim znanstvenikom in umetnikom, je torej ne samo široko, ampak tudi zanimivo in važno.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. malih tiskanih priročnikov za te oglase le din 8.—. Družbe, prekladi, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase le din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno obliko znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, ostrova za je vpslati v pismo skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.400. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki), rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«. trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peč in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJŠP. MARIBOR** Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

ALI ŽE VESTE da dobite najboljšo vino v go stilih »Prešernova klet« v Gjo sposki ulici? 10918-1

SLADKORNO BOLNI! Kruh, moko, suhor, kekse vse za diabetičare dobite samo v pekarni Rakuša, Koroška cesta 24. 11359-1

Posest

PRODA SE ugodno hišo z lepim vrtom. Bohova št. 39, pošta Hoče pri Mariboru. 11358-2

VILO

hišo z gospodarskim poslopijem, 2 joha zemlje in 2 joha gozda. Krasna lega nasajeno s sadnim drevjem, elektrika, 25 minut iz mesta prodam radi preselitve ugodno. Naslov v upravi »Večernika«, Celje. 11360-2

STAVBENE PARCELE v najlepšem delu mariborske periferije. Pojasnila v gostilni Kremlj. 11368-2

Službo dobi

SPREJMEM TAKOJ dva krojaška pomočnika za izdelavo velikih komadov. — Bučar, Koroška c. 67. 11364-9

Službo išče

MONTER IN RINKS-MOJSTER išče mesta. Naslov v upravi. 11357-10

Zgubljeno

BRILJANTNI UHAN drag spomin, se je izgubil v mestu. Najditelja se naproša, da odda uhan proti nagradi v Cankarjevi 14. vis. pril. vra. 11369-11

Dopisi

DRAGICA! Mislim na Te. pozdravljam T. B. in ... 11361-12

V našem

TRGOVINO oddom z mešanim blagom, enakoj ugodno v našem, eventualno z obrtno pravico. Naslov v upravi »Večernika«. 11365-15

Naročniki kupujte tih ter oglašujte! pri naših inseren-

Vsem sorodnikom in znanec naznanjamo, tužno vest, da je odšla med kriticke naša mala

Metka Franko

Pogreb bo v torek dne 21. novembra 1939, ob 15.30. uri na magdalenskem pokopališču.

Pobrežje-Maribor, 20. novembra 1939.

Žalujoci starši in ostalo sorodstvo.